1

श्रीराम प्रसन्न ॥ समारंभे श्रओवननातुनि जानिल्हीजनकनंदीनि॥ तेसमई देख तेजाल्हेनयनी॥ देह
द्विन रुसकपी॥ त्यासवाटे अतिआश्चर्य ह्मणति असाधारण रवेसुंदर्य॥ सिद्धी जानताइचे कार्येनिर्दिश
तिथे होति कैसी॥ ऐसाकिनेकाचाच्या वोजाणे अव्यक्तसकळकामदेवो॥ मगत्वतुरत्वकाचासावोएसेकृशी
नाजाल्हा॥ सच्चामंउव्हीविराजमातुबैसल्यासेरघनंदनु॥ पुढेजानकिप्रतिउदासिनुहोउनिबोल्हताजाला॥
ह्मणे परिआनासत्येसितेयेकउसायसज्यानिमित्ये तेसिद्धीगेल्हेसर्वत्रस्येयेशकिर्तिजयोआल्हा॥
तरकपक्षिरोगतो उन्चंद्रावउबानव्हुनिसत्यनीहरबाहव्ह आहाव्हीरेड्रा॥ श्रीवानिकी कूली
निसेतुजरावनेपोल्हे हाशब्दु त्रैल्लोक्यबोलेअपवादाचामासेहृदरविशादुबैसल्हा होना॥ नोजा
जिनिरसोनिगेल्हा जैसाबीपाहृदरचाउपजे त्याचिचागरव्हापउल्गसुरवातुनिपरता॥ कि
द्रव्यपरावेगव्हाजाल्हासपुत्रुहलचर्याचिंतीचाकुंदपु॥ नानाजमंदभ्नीहृदयानिल्हकोपुदिग्गंतनाबाहिरि
गेल्हा॥ तेसेनिशेल्महृदयजाल्हेमासेसितेबंधनतुटल्हेतुसे॥ उन्नरव्हेजपरव्याति चेवोसे॥ मेउपरिसमोठे॥
आनातुजकारणे वैदेही मोकव्याजाल्मा दिशादाही॥ चित्तनोकाबुद्धीने प्रवाहीघालुनबेसुजाय
सेवरापासो निश्चितिपाव्हाए किल्हेकर्णिदेरविल्हेउंव्हा॥ तयामध्येयेकासध्याल्हीमाव्हावेश्यहोउनिराहै॥
जासुवेढाइव्हाशाकेवळजेसेजाकाशिचेफळ॥ जानाजात्मबुद्धीतुनात्काव्ळमनमार्गेजायसुरवे॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

2

ऐसे समस्तां देखतां तेवेळे शाकुळीन उदास मो कळे ॥ रघुपति बोलेतव उचें बळे गहिवरे जानकि ॥१७॥
दिर्घश्वास करुनि रुदन अश्रधारि वाहति नयनं ॥ ह्मपापा आए से अन्येने करुनि बोलति जाळी ॥ ह्मणे कां
मासे अव्यापिगा ढ परमानंद दे खिल्ला पुढें परि आउ मागुते मेजुये कडे दुःख येउनि राहिले ॥ आदरें
मृताचे भोजनि प्रितिप्रथम ग्रास पेउनी ॥ तव उठवुनि नेकेळी धावुनी पात्रास्पर्शोने दि ॥ पियुख्याचा
मेघ वोळला दृष्टी परि विश धारा चि जाली दृष्टी ॥ वेमताच पार्णवाचे दृष्टीक्रोध लक्तावरी आल्या ॥
कामधेनुच्या वोहारिपतां रुचिका बिंदु आ [illegible] मत्तेरस संलग्न होतां रिक्त शिरवा ना उिले ॥
बहु कष्टाचा सेवटी करुणामुर्ति सिना [illegible] जालीउ फराटी छळना केली बहु ॥२०॥ जैसे बक
प्रहारे करुनि पर्वत पिष्ट होति मेदिनी ॥ तेआं [illegible] सो चिकमळनी वरि प्रेरिले ॥२१॥ रहिचि गोव्या
प्रेघरिली तेधन्याने व्याघ्र वधुनि सोडविली [illegible] परणाव तापावली पुष्टी वरि काष्ट खेउं ॥ रूपापा
वबुउल्ले उहिने द्रपास्तुचे घतुनि काढिले बोहि ॥ योस पुनरपि नदिपुर वाहिलो रोनि दिघले ॥ ऋ
तैसे चि आ नाम जजाले पुउशार्थे वैरि वधोनि आनिले ॥ मारुते निरापराधे अ केलि तिक्षण शब्दी भृमीसे ॥
ज्या प्रसंगास्या आवर्ति चुउल्या काळ उपास्या पंक्तीं ॥ खर कबंध पोलस्ती रावण कुंभकर्णादिक ॥२४॥ एसे
प्रसंगाचे वळन रवेंउ सामध्ये पाडिली मासि सुरकुंडी ॥ हा कोण पुउशार्थ भुजा दंडी रेवादि जादा खवने ॥

Joint property of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

अपराधत्तिव्व्हुहुनिध्याकुटानकरितादेउमेतुपरिसमोटा॥देउनिदिजेदेसवटाहाकोणपुरुषधर्मम्यो धेचा
म्यामजकारणेयेत्लेजेसेबुद्धीनेरक्षिलेविद्यारत्न॥त्रासासाचेनानाप्रेयत्ननिर्फळजाले॥ गंगेच्यापुन्यज
ळपाटिप्रवेशत्निपोतकाच्याकोणी॥तरिम्याअशोकवनीदृष्टीविपरित्तकेलेअसेल॥ अशोकवनीजु
तुपानखीमिहोतेकुळवधुदोशावेगळी॥पक्षीनिपत्रजन्मजळीजव्हातितअसे॥७०॥ क्रिपारयाचागे
ळाजेथेटेविलासासिवेगळा॥तेसारदेहहुउअमेगळासपर्शलानाही॥ अंधःकारेभरिलीगुहकास
मध्येठेविलीप्रदिपका॥तरितिचेआगिकायतिव्हयिजुकातभमळुलागला॥ कोपोनिजुव्हितपानि
धीदोषठेविलाअसेमासियेबुद्धी॥तरिआसविय रेनआधिअग्निकुंडाप्रवेशोनि॥ यात्रैलोक्याचे
रवतादारवविनआपुल्लिसुद्धता॥तरिगेसाविमासगुनाअग्निकाउद्धरणे॥ एसिबोलिलीसिनादेवी॥
पृथ्वीन्निजलीसेआसुवी॥नेत्रपुनःपुनाजुसिनपाकागहिवरेउचंबळले॥७५॥ एसिसीतेचीदेखोनि
करुपावापिदेवऋषीकपिरुसअंतःकरणी॥दुःखेउलोआलेपानिगहिवरेदाटलेबहु॥ ७६॥ द्रौपा
त्तिपाहाहोयेजवरचेरिसंपुर्णहउषाव्वेसागरी॥लोटल्याविषादकाचाउहरी॥मर्यादासांडुनि॥ ७७॥
जेसामाजलामनोहरनंगुसासकुवीचेतिहोयेरसभंगु॥तेसाजानकिभेटिचाप्रसंगुअप्रीयेहो
उनिठेला॥७८॥देखोनिसितेचामुरवचंद्रुउचंबळेरामाचासुरवसमुद्रु॥आजिजालाहोकोपरुद्रु॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

3

हष्टीरेरवतस्सणि॥ [illegible] सिआपल्लाल्गाठाइ भाउनिचिंतातुर हहरर॥ परिमोन्यतुद्दा तेसमर॥ कोन्हीको
न्हासनबोल्ले॥ ४०॥ तेरस्तपाहनिब्रह्मादिक तेसिजालीप्पडीकायकी॥ पुछे ब्रुद्धीवैभवेजानकी॥
आनेशाच्चढली॥ हढमांउलानेटपाडुजाल्लागहिवराच्यावोहतु॥ जाल्लासुद्धसत्ताचातात्रवर्णातु
रिसे॥ निर्धारिधरिल्लाअंतःकरणे आपुल्ले अंतरिचेनिपविच्चपणे॥ आरंभिल्लेवन्हिध्यानदिव्यदेने॥ स
र्वादेरवतास्वामिपुढे॥ मगह्मणेरेकृपिसमस्तमजकारणे कष्टल्लेतिबहुत॥ आनामासिआज्ञावरा उभि
तसमयोआहेजाणा॥ विश्वाळ्येयथे कुंड करा मध्ये बहुतकाष्टेन्नरा॥ बहु पारिवेश्वांन्तराल्लाउनि धडधडिक्याया॥
रसिवैदेही चिसुरववचने वान्नरिवैदिल्ली उ[illegible] उदेसवेसअवेवधाने॥ विस्तिर्णकुंडकेल्ले॥
काष्टेआनुनि बहुसाल्लेयाग्नितरिच्छपाचारिल्ला॥ [illegible]पावकासजानोनिल्लाविल्ले॥ बहुकोनिप्रदिप्त
लागताच धउडिल्लावन्ही ज्वाल्लालागल्ला[illegible] त्रेहल्लाउपालिल्लवरनी एसाविस्तारल्ला॥ ४४॥
उचितसमयासारिखावायोवन्हिवासरवा॥ तोसाह्यपावेजातेनेत्रिरवा॥ खमेउपमेदितगेल्ला॥ ४५॥
रस्सेशारवामृगसुधापानी परमचिंतातुरजाल्लेमेदिनी॥ ह्मपाति विष्णुउदेल्ले कैसेनि॥ अकस्मात॥ ४६॥
मुरव्यअग्निपुरुषुयामध्ये सिताकरिनेप्रवेशु॥ नकळेपुढेनिर्गमकिनासु॥ महाकठीनमांडल्ले॥ ४७॥ अगि
चास्वच्याव सहजसिद्ध॥ सर्वमस्तुनिविचारिसुद्धासुद्ध॥ सापडल्लेतितुकेवरिदग्धक्षणमात्रासिनरी॥
रयास्तुन्यहापरमनिष्ठुरु॥ काळ्यरेष्यासोहरतु॥ तत्तप्तनरिएसाथोरु आनिकुनाहि॥ ४८॥ इत्याहुति

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

पुष्टास घृतायाजअग्निमुखीसमर्पिता ॥ अवचिता स्पर्श होय हस्ता तरि स्फोट करु जानी ॥ ह्मणोनि दुष्टस्वभा
35 वाजयाचा तो न पालटे कोन्हिकाळियाचा ॥ जैसे जेथे बैसे त्या सच्छेदि हा वज्राचा सहजस्वभावो ॥ ४४ ॥
विषजाणता नेनता पडेउदरि तैदेहप्राणा तेहरि ॥ स्पर्श होताचउं रिविवल्हाशीहा स्वभावो सर्पाचा ॥ ४५ ॥
ऐसे दुष्टस्वभावो बहुताचे उखारिताकष्टव्यथावाचे ॥ असो दोष बोलता पुढिलस्वे उन्पक्ष याते पावे ॥
आता जो ज्याचे ठाइं गुण ॥ ते वस्तुचे स्वभाव विनिर्माण ॥ जैसे साधुचे दर्शने ॥ कारण ॥ तात्काळ चुभ्यास
होय ॥ रिपत्तागे तेकाळीन मनथं बेजवळी ॥ पाशानि स्पर्शी होताचि वळीलोह धातु होन असे ॥ ४६ ॥
इस वैराशितव्र पण जेपेइवति सोमकोन प ... उवटे नाकदा आणी गतप्राण हा गुणअमृताचा ॥ ४७ ॥
स्पर्श गोरातथा जान्हविस वैदोषदग्धो पापुन्य ... ॥ परिसिहसा डिताबैसवी ॥ मुक्तीपदासनी ॥ ४८ ॥
नामे हरि हराचे पाप जातजन्मोजन्मीचे ॥ ... वस्तुचे असो अनुवार बहु ॥ ४९ ॥ ऐसा सहज स्वभा
व वन्हीवाढला असंभरा व्यगगनी ॥ अतिभयेउपजले बहुताचे मनी ॥ ह्मणति प्रळया ग्नी पेटला ॥ ५० ॥
जवं जव वायो चेबळ पावेतवं तव पुढी शिखा सेउठावे ॥ गोठी निकसी व्यथा वेगगनया सावया ॥ ५१ ॥ ऐसा अ
ग्नि अद्भुत देखो नी कपी ब्रह्मादि करुनी ॥ परम चिंतातुर होउनि सुप्ति ते जाले ॥ ह्मणति राक्षसा नै वालु कि
सिता आली हे दृष्टी ति ये जन्म मना गुना ॥ आता देह काळाचे मुखि माग ता ॥ बळे राक्षो पाहे ... याध उडित

५

अग्निचेपोठिसितापुष्पप्रायेगोमटी॥प्रवेशलीयाकायसेवठिहोरत्नकैसे॥आजीहास व्ययाग्नीसारीख
हिसिताजैसिकोमळदर्भीशिरवा॥माजिप्रवेशकरिन्हलननतरेखा॥नाविनिनकळे॥एसेसमस्तआपुल
ले चित्तीभावनाकरुननठस्छपाहत्ती॥तवसिद्धजालीमहासति॥दिव्यध्यानयाकारपे॥६॥असाधार
अग्निपुउपुढेरखोनिसितेसिजतिसेंतोशु॥बाटेमरुपेयामोजीधर्मदोशुनिवउेलमासा॥७॥एसेभावे
नितेप्रसंगीसलेस्फुरणजालेसर्वांगी॥जेसिहि...संग्रामरंगीआवेशआकाशिनमाये॥८॥पुढेजा
नक्रियानेसमइचित्तश्रिरामाचेपायिं॥ला...नित्तरइ॥मुक्तिआनुनीबैसविली॥९॥काय्वि
कैठेविपुष्पमाळा॥घउाडितअग्निच्यानिप...यावरीठाकिलाग्रंउाळापुजेचेनिज्ञवे॥१०॥स
संजयेयेहिबोल्लोपुनरपिजयजयराम॥एसेबो...मगत्रैलोक्यादेखताप्रवेशलीमहाअग्निमध्ये॥
कन्होप्रवेशतामैथळीकैपुजाल्याप्रृथ्वीमेउ...उमरलानिराळीकल्पांतविजुसारिखा॥११॥
पर्वताआंगिफुटलाकउाआमुमिनक्षत्राचाजालासडा॥सुर्यबिंबिरंगुराहिलातांबडा॥कळासटाबोवाही॥
शुन्यधुमारारिग्मंउळीराहिलादिग्गजमंउळितळी॥एसेवर्तलेनयेवेळी॥सिताअग्निमध्येप्रवेशता॥
क्षणांतरसमस्तसुरवरजालेपरमभयातुर॥करुलागलेहाहाकारविश्ववाविसवाअग्नि॥१२॥एसेत्रै
लोक्यआवर्तिपउले तंवसितेसिवर्त्तमानकैसेजाले॥प्रवेशतावरीतळकेलेअग्निपुरुषअपनयोता॥१॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

५४

गंगेचा हरद निर्मलु कीजे सावायो सुशितलु ॥ नाना तो जैसा हिमाचलु ऐसा अग्नि जाला ॥ स्पर्शी होतां वजानकि
चा अग्नि जाला अमृताचा ॥ जेसा चंद्र पौर्णिमेचा शारद ऋतु मध्ये ॥ वसे तिनें रनवनि सिध्या या नाना मी ष्मी
काम वना तिल शय्या ॥ या हुनि शितळ जनकतनया अग्नि मध्ये मानिति जाली ॥ हसि अग्नि कुंड मध्ये जानकी ॥
राहिली पडि का येकी ॥ जेसे अपत्ये पिसाचे रक्षनो को जाने रधारित असि जे ॥ अग्निने अमृतोदरा अयोनि
सेजेवर देह धारा ॥ वैस विली जेसि ओव्हारा मर नाचे माता बोसे ॥ हसि मारिली पडिका येका उपरि अग्नि कुंड उतुरि
जानकी ॥ साव्हंरत तनि घाली मस्तकि पुष्पे पव पवीते ॥ परिसा युद्धे ग्रंथो तरी वेजेशुद्ध स्वरुप जानकिचे ॥ ते
अगोचर रावणाचे दर्शनें जाले ॥ हरणाचे अव अरी मायस्वरुप सिता सुरसी ॥ ते रावणे स्कंदा वरी घाहुनि नेम पंथे नेली ॥
ऐसे बोलतां युक्तो शकि कप सुंगओ असे पेनो ॥ ति पातिभ माया उपसिताले कापति जरि घेउनि गेला ॥ तरि हरण
चियेसमय ॥ शुद्ध सिता राहिली कोने गाइ ॥ नेत त्वन न क चिहृदरसे रहसें चरला ॥ आहिली माया तु प जानकी
ऐसे वस्त्राना हिवा ल्मिकी ॥ ते हे सत्य सासार तुझि . . . . पाहिली ॥ जसु के येकु पुराणी बोलिले वक्ते निप
वाणि ॥ वसावे तेरे ॥ को निक र्णि ॥ संदेह निरसेल ॥ ऐसो आसे पुसो तया चा रेखो निवक्ता वदे वाचा ॥ म्हणे कर्मे विनु
क्ताचा उद्भवकैसे नि होइल ॥ जात्रे विन प्रजन्य पडे कि जे वास्तुनि अंकुर विरुढे ॥ तरि ग्रंथ दे रिखलेन सता पडे ॥ सो
लनेपालते स्थि ॥ माया स्वरुप सिताने लिआ रावणो ऐसे वस्त्रो वाचा व्रुपणे ॥ हे सत्य सर्वथा अग्नि पुराने सा सुदि थली ॥ ऐसे ॥
मायारुप रावनेने लिया वरी शुद्ध स्वरुप अग्नि चे उदरी ॥ राहिले होते ते सागरी जेसे रमा रत्न ॥ त्या निमिस अव
तार प्रसंगु ॥ तो सरस्वरुप वेरंगु ॥ निज सिता वियोगा चा संयोग हो वावया दिव्य रचिले ॥ रामराजा देवाधिदेवका

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(5)

पृथिवेव्हेतिल्राचरित्रमाउवि॥ येकल्प वियेकदासवविवाहुत्लीमायासुत्रे॥ दिव्याचेनिमिसेमायामैथव्हीप्रवेशोनिपु
र्वस्तितानेकाव्ही॥ प्रगटजालिपयाब्धीचेपाव्हील्वस्मीजैसी॥ प्रग्नितुनिसितानिघालीसुंदर्यस्मृष्टीनिवाली॥ उज
व्लल्यादिशाफाकली आंगकांतिप्रभा॥ समस्तिसिताकैसिदेखिली जैसिअमृतहरदिहुनिनीघाली॥ किचंद्रबिंबीहुनु
निघालीपुनव्हीपुयुष्याचि॥ १०॥ सुंदर्यवास्तिसुशोभितदिव्यांबरेदिव्यभुषणी भुशित॥ दिव्यकंचुकीदिव्यगंधच
र्चित दिव्यपुष्पीविराजमान॥ सुरवावन्होनिचंद्रकोटीवोवाळुनसाउवेचकसेवठी॥ लावण्यनिधीतनुगोमटी॥
योवनसिंधुहेलावत॥ एसिविदेहिसितादिव्यदेउनि[illegible]सोत्ता॥ राहिलीत्रेलोक्यादेखतामहामंगळमय॥
११ समस्तिदेखोनितेकाळीजयजयकारेपिटिली [illegible] ॥वाद्ये वाजिनलीपुष्पांजुळीसमर्पिल्याशिशि॥ १०॥ विरंचि
त्रंगिरामरुसमस्तसुरशंकरींकुउ॥ ओंविर्वादक[illegible]पुकपिलुस्तिकेल्या॥ शशाचेरुद्रुत्तेनकरपेसुग्रिव
हनुमंनबिभिषणेअ आणिदेरेल्लक्षमणे॥ सितानमस्कारिल्ली॥ पुष्पश्रीतिनिजहस्तान्कि॥ रघुनाथेधरिलीजान
की॥ कंठलग्नकरुनिअंकी॥ बैसविल्ली॥ १०७॥ सित[illegible]नरामु॥ शोभेजैसासुत्तधर्मु॥ किआदिनारायनपु
रुषोत्तमु॥ लक्ष्मीसहित॥ १८॥ एसिश्रिरामसितेजालीभेटी॥ देविकेलीदिव्यपुष्पवृष्टी॥ आनंदेसंपुर्णजालीसृष्ट
ष्टी रामराज्यसर्वीपाहिले॥ १९॥ आनाशिवशक्तविरंचीस्कतिश्रिरामोपृथेथेकेपृथेवेकेचि॥ कशितिल्वनेहोकथासु
चि॥ अमृताहुनिगोउ॥ ११॥ इतिश्रिरामायणाकषीत्त्स्य॥ ज्यामध्येनवरसनदिवाहत॥ एकदासमुकुल्लपोसु
चित॥ सुजनहोश्रवनकरा॥ ११॥ श्रिरामचंद्रार्पनेमस्तु॥ ६॥ ६॥ ॥६॥ ॥६॥ ६॥ ॥६॥ ॥६॥ ॥

२१२
७४१२
७८३०

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com